

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
GRAFIČKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

Tihana Banović

Sveučilište u Zagrebu
Grafički fakultet

Smjer: Dizajn grafičkih proizvoda

ZAVRŠNI RAD

Elementi oblikovanja i razvoj ovitka knjige

Mentor:
prof.dr.sc. Maja Brozović

Student:
Tihana Banović

Zagreb, 2015

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
GRAFIČKI FAKULTET
Getaldićeva 2
Zagreb, 1. 9. 2015.

Temeljem podnijetog zahtjeva za prijavu teme završnog rada izdaje se

RJEŠENJE

kojim se studentu/ici Tihani Banović, JMBAG 0128055113, sukladno čl. 5. st. 5. Pravilnika o izradi i obrani završnog rada od 13.02.2012. godine, odobrava izrada završnog rada, pod naslovom: Elementi oblikovanja i razvoj ovitka knjige, pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Maje Brozović.

Sukladno čl. 9. st. 1. Pravilnika o izradi i obrani završnog rada od 13.02.2012. godine, Povjerenstvo za nastavu, završne i diplomske ispite predložilo je ispitno Povjerenstvo kako slijedi:

1. izv. prof. dr. sc. Pibernik Jesenka, predsjednik/ica
2. izv. prof. dr. sc. Brozović Maja, mentor/ica
3. doc. dr. sc. Stanić Loknar Nikolina, član/ica

Dekan

Prof. dr. sc. Klaudio Pap

SAŽETAK

Ovitak knjige je stvoren prvenstveno za zaštitu tvrdo uvezane knjige. Napretkom tehnologije knjigoveštva i tiska njegova uloga se sasvim promijenila te je sadržavao informacije u vezi same knjige te oglašavanja. U sklopu završnog rada analizirati će se povijest od nastanka do današnjih trendova oblikovanja ovitka knjige, od njegovih početaka kada je služio za zaštitu knjige u transportu od izdavača do knjižare te pojave otisaka na ovitku u svrhu prepoznavanja knjige koju ovija. Zatim će se proučiti faza u oblikovanju ovitaka kada je zbog utjecaja raznih stilova umjetnosti, dizajn ovitka postao najbitniji element. Analizirati će se današnja upotreba, elementi koji se pojavljuju na ovitku te njihova svrha. Također će se promatrati kao interaktivan dio dizajna same naslovnice. Putem ankete istražiti će se mišljenje i stav čitatelja o dizajnu i uporabnim vrijednostima ovitka te na taj način dobiti smjernice za postizanje što boljeg prihvaćanja ovitka od strane čitaoca i proizvoda u cijelosti.

Ključne riječi:

Ovitak, knjiga, dizajn

SADRŽAJ

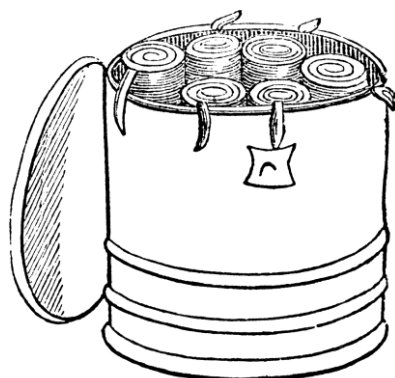
1. UVOD	1
2. TEORIJSKI DIO	3
2.1. Definicija ovitka knjige	3
2.2. Povijesni razvoj ovitka knjige	3
2.3. Analiza elemenata ovitka knjige koji se pojavljuju kroz povijest	8
2.4. Funkcija i elementi ovitka knjige	17
2.4.1 Elementi i vrste ovitaka	17
2.4.2 Zaštitna funkcija ovitka knjige	19
2.4.3 Estetska funkcije	19
2.4.4 Marketinška funkcija	21
3. EKSPERIMENTALNI DIO	23
3.1 Cilj i hipoteza	23
3.2 Metodologija	23
4. REZULTATI I RASPRAVA	24
5. ZAKLJUČAK	34
6. LITERATURA	36

1. UVOD

Razvoj pisma potječe iz želje čovjeka da očuva za njega bitne informacije te se povezuje s razvojem ekonomije i trgovine te religije i umjetnosti. Prvi oblici zapisa služili su kao podsjetnici u trgovini te ih je bilo važno očuvati zbog informacija koje su sadržavali [1]. Kako se ekonomija razvijala te su hramovi i trgovci slali robu na udaljene lokacije razvio se sustav uporabe žetona, malenih glinenih pločica koje su predstavljale robu koja se prevozila. Na taj način trgovac je želio osigurati svoju robu od krađe. Problem je bio što su s robom nestajali i žetoni koji ju predstavljaju. Iz tog razloga žetoni su se počeli pakirati u glinene obloge. Da bi se vidio sadržaj, oblog je morao biti uništen te se na taj način prepoznavalo da li je roba mijenjana.

Uzmemo li te Mezopotamske glinene pločice koje datiraju iz 3500. godine prije nove ere kao prvi oblik knjige, njihove glinene obloge možemo promatrati kao preteču ovitka za knjige. Kao ovitci danas, ta glinena zaštita indicirala je na sadržaj koji se unutar nje nalazio. No za razliku od današnjeg ovitka, ona je morala biti uništena kako bi se došlo do sadržaja unutar nje.

Gledajući ovitak kao sredstvo koje se koristilo za zaštitu pisane riječi i samim time prvih inačicama knjiga, kao njegovu preteču također možemo navesti *capsu ili scrinium* (kutiju za zapise) [2]. Radilo se o kutijama proizvedenim od drva bukve koje su služile za pohranu rola papirusa te su bile cilindričnog oblika (Slika 1).

Slika 1. Ilustracija capse koja u sebi sadrži role papirusa

Od 14. do 16. stoljeća koristi se zaštita za uvez knjige, takozvane *chemises* (eng. košuljice). One su bile ovitak načinjen od kože ili tekstila kao što je baršun ili lan koji se nataknuo na knjigu te služio za zaštitu uveza knjige te njenih rubova. Varirale su od vrlo detaljnih te luksuznih ukrasa za molitvene knjige do funkcionalnih omota za administrativne knjige ili knjige u knjižnicama (Slika 2). Knjige koje su štitele bile su rađene u samostanima te ručno ispisivane, ilustrirane i uvezivane [3].

Slika 2. Primjer košuljice iz srednjeg vijeka

U 15. stoljeću, kada se počelo tiskati pomičnim slogom te kada je Johannes Gutenberg proizveo svoju tiskarsku prešu, papir je sve više zamjenjivao pergament. Iako je postao sve dostupniji, papir je i dalje bio skupocjen te ga se vrlo malo odbacivalo. To je dovelo do toga da iako je već jednom bio iskorišten i smatrao se otpadom, papir bi se ponovno koristio u knjigoveštvu za spajanje hrpta ili korica. Također se koristio kao zaštita za tek otisnute knjige. Ta uporaba prvi put se pojavila u 15. stoljeću te je kratko trajala, korištenje papirnog ovitka za zaštitu knjige prestalo se koristiti u 19. stoljeću kada su se pojavili prvi oblici ovitka kojeg danas prepoznajemo. Služili su za zaštitu knjige te su ju ili u potpunosti obavijali te se pečatili, ili su koristili pregibe na ovitku kako bi se zadržali na knjizi. Danas su oni obično plastificirani ili premazani te se nalaze isključivo na tvrdo uvezenim knjigama.

2. TEORIJSKI DIO

2.1. Definicija ovitka knjige

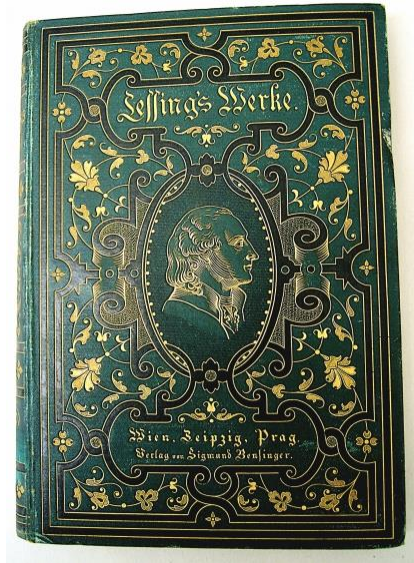
Prema definiciji hrvatskog leksikona ovitak knjige je zaštitni papir kojim se često oprema knjiga radi zaštite korica i dekorativnosti; tiskan u više boja, lakiran ili plastificiran. Ta definicija vrlo jasno i sročeno pojašnjava današnju ulogu ovitka knjige, činjenicu da on služi za zaštitu knjige ali je također bitan i dizajnerski element. Štoviše, upravo su dizajneri ti koji smatraju da je ovitak neophodan dio same knjige [4].

2.2. Povijesni razvoj ovitka knjige

Prva pojava ovitka, u obliku slično ili istom onome koji danas koristimo, bila je tijekom 19. stoljeća kada je industrijska revolucija omogućila masovnu proizvodnju knjiga. Smatrale su se luksuznim proizvodom i često su bile uvezene u skupocjene materijale kao što su koža ili svila. Prije nego što bi se našle u rukama kupaca, prošle bi put od knjigoveže ili izdavača do knjižare ili prodavača knjiga. Prodavači knjiga najčešće su putovali u otvorenim kolima, a knjige su prevozile u kovčezima ili kutijama. Trgovina bi obično bila štand ili kola postavljena uz cestu ili na nekom drugom mjestu na otvorenom. Zbog uvjeta u kojima su se knjige nalazile bilo je vrlo važno postojanje dodatnog sloja zaštite od vanjskih utjecaja i atmosferilija te su se zbog toga knjige omatale ovitcima [5].

Pojava boljih tkanina, bila je vrlo važna pojava u knjigoveštvu. Od 1820. godine počele su se koristiti za omatanje korica knjige. Iako se uz papir, za presvlaku koristilo grubo platno, ono je imalo taj nedostatak da je ljepilo moglo proći kroz presvlaku na prednju stranu. Novo, škrobom ispunjeno platno najčešće se dobivalo od pamuka. Bilo je dodatno podstavljeno s papirom što je omogućavalo sigurnu primjenu ljepila bez straha od prolaska kroz materijal. Takav materijal je omogućavao tisak na koricama koristeći čak i dekorativne tehnike tiska kao što je zlatotisak. Tako su knjige bile uvezivane u vrlo skupocjene materijale kao što su koža i svila te su bile vrlo detaljno ukrašavane i otisnute, te je bilo vrlo bitno da ih se što bolje zaštiti (Slika 3).

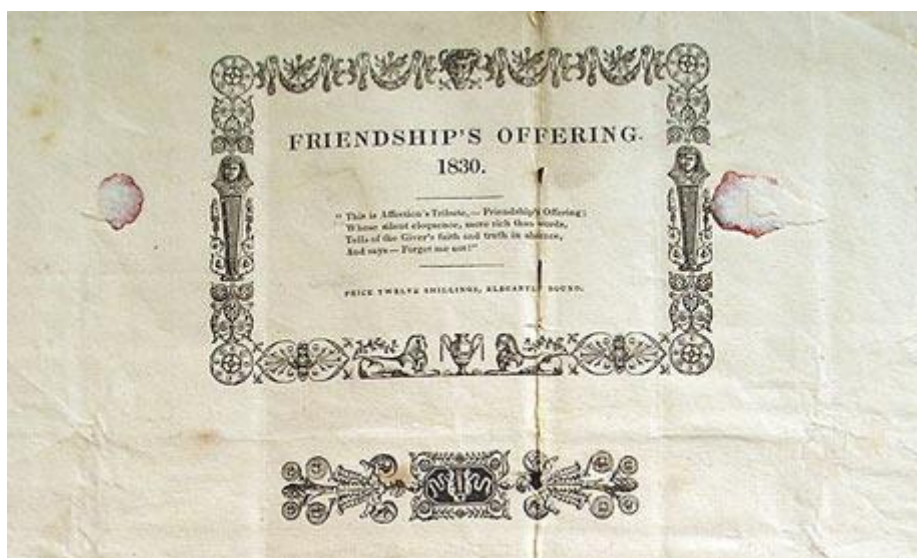

Slika 3. Primjer detaljno otisnute platnene presvlake

Prvi ovitci bili su obični papirnati omoti bez ukrasa, čija je jedina funkcija bila zaštita knjige koju su ovijali. Nakon što bi ispunili svoju svrhu, najčešće bi odmah bili odbačeni [6].

Nakon toga su se pojavili ovitci vrlo slični prvotnima, samo što su na sebi sadržavali otisnute informacije o knjizi ili čak oglase za druge knjige. Najstariji takav primjerak je *Friendship's Offering for 1830*. Njegov ovitak je namijenjen da u potpunosti ovije knjigu te se zatvarao pomoću pečata (tragovi pečata su još uvijek vidljivi na očuvanom primjerku). Na ovitku je otisnut oglas za druge knjige te su vidljiva mjesta savijanje unutar kojih se knjiga nalazila. (Slika 4). Dosta dugo se smatralo da je najstariji primjer te vrste ovitka, ovitak za godišnjak *The Keepsake* izdan 1832. godine koji je nestao u transportu u Oxfordsku knjižnicu.

Takva vrsta ovitka je prva koju su izdavači rabili, te je bila u uporabi do 1850. godine. Kasnije je zamijenjena tipom ovitka koji danas poznamo koji koristi pregibe kako bi ovitak zadržao na knjizi te pokriva samo uvez i korice knjige dok je knjižni blok slobodan [7].

Slika 4. Najstariji sačuvani ovitak *Friendship's Offering* 1830.

Najranijim primjerkom takvog ovitka smatra se ovitak za knjigu izdanu u Njemačkoj 1839. godine pod nazivom *Fünfzig Räthsel und Bilder für Kinder von 8-12 Jahren*, no njegova starost nikada nije bila potvrđena i lokacija mu je nepoznata. Smatra se da je ovitak tiskan na poroznom ružičastom papiru te da ima otisak na prednjoj i stražnjoj strani kao i na hrptu te da sadrži oglase za druge knjige. Ako je godina izdavanja točna, to je daleko najraniji primjerak takve vrste ovitka. Drugi primjerci se ne spominju do kasnih 50-ih godina 19. stoljeća, te je za većinu njih lokacija također nepoznata.

Krajem 19. i početkom 20. stoljeća ovitak knjige se mijenja. Ta promjena se povezuje s razvojem primijenjenih grafičkih umjetnosti u Njemačkoj jer se u to doba izdaju časopisi *Jugend* i *Simplizissimus* koji su predstavljali mnoštvo umjetnika iz pokreta Art Nouveau. Ti umjetnici su blisko surađivali s autorima kao što su Kierkegaard, Maupassant i Zola, Hofmannsthal, Hauptmann te Schnitzler te primjenjuju svoj stil na izradi naslovnica za njihove knjige. Ta suradnja je rezultirala vrlo zanimljivim, i za to vrijeme, kontroverznim naslovnicama i knjigama u cijelosti [5].

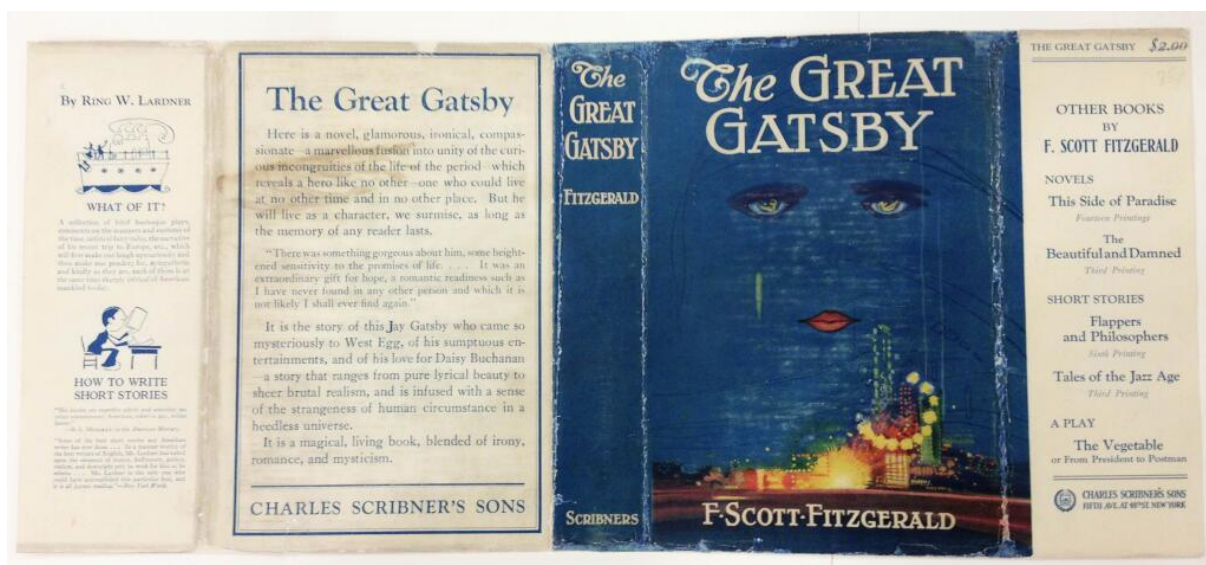
U isto vrijeme, u Francuskoj jača postimpresionistički pokret, točnije pokret izrade plakata. To je pokret koji također snažno utječe na izradu ovitaka. Umjetnici kao što su

Toulouse-Lautrec, Theophile A. Steinlen i Jean Louis Forain, primjenjuju svoje radove u dizajnu knjige. Njihov stil i konačan dizajn snažno utječu na prodaju i popularnost knjiga. S obzirom na krhkost i jednokratnost ovitaka, većina ovitaka nastalih u tom razdoblju je ili izgubljena ili uništena. No, zahvaljujući Lautrecovoj cijenjenosti kao umjetnika, velik broj ovitaka koje je izradio sačuvan je te se nalazi u kolekciji Ludwiga Charella. Jedan od takvih primjera je ovitak za knjigu *Babylone d'Allemagne* autora Victora Jozea. To je knjiga koja namjerno vrijeđa Berlin, nazivajući ga Njemačkim Babilonom te na satiričan način prikazuje korupciju i razuzdanost Njemačke. Knjiga je u to doba dobila internacionalnu pažnju te je javno osuđivana od strane Njemačkih državnih službi (Slika 5).

Slika 5. Lautrecov dizajn za ovitak knjige *Babylone d'Allemagne*

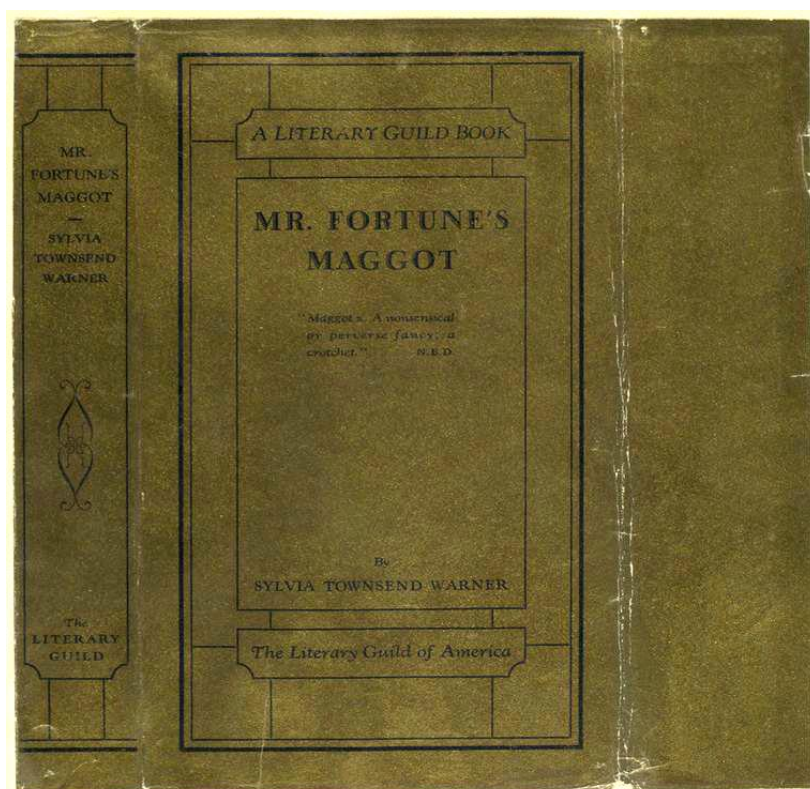
U današnje vrijeme, vrijednost knjige koja na sebi ima originalni ovitak značajno je viša od knjige bez ovitka. Neki kolekcionari čak odbijaju kupiti knjige ako se one ne nalaze u svojom originalnom zaštitnom omotaču. Najpoznatiji primjer je ovitak prvog izdanja knjige "Veliki Gatsby" koju je napisao F. Scott Fitzgerald te je objavljena 1925. godine. Bez ovitka, knjiga postiže cijenu od otprilike tisuću dolara. Sa ovitkom može postići cijenu od 20 ili čak 30 tisuća dolara, ovisno o stanju u kojem se ovitak nalazi. Jedan primjerak u savršenom stanju 2009. godine postigao je cijenu od pola milijuna dolara (Slika 6).

Slika 6. Ovitak za knjigu "Veliki Gatsby"

2.3. Analiza elemenata ovitka knjige koji se pojavljuju kroz povijest

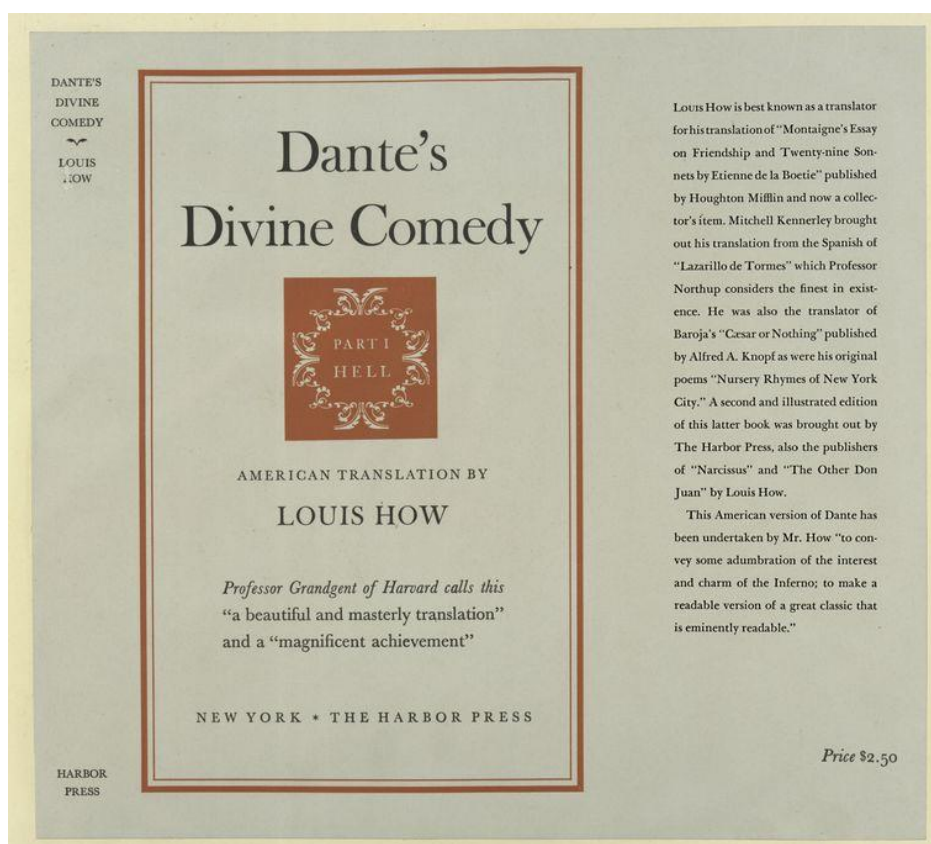
Razvoj stilova ovitaka možemo pratiti pregledavajući digitalnu kolekciju javne knjižnice u New Yorku (The New York Public Library Digital Collections) koja sadrži preko dvije tisuće očuvanih primjeraka. Zbog malog broja očuvanih ovitaka teško je sa sigurnošću odrediti kada su se određeni elementi počeli koristiti. Najraniji primjerci koje se nalaze u kolekciji datiraju iz 1927. godine i većinom se radi o vrlo jednostavnim i vrlo funkcionalnim ovitcima. Jedan takav primjer je ovitak za knjigu "Mr. Fortune's Maggot" koju je napisala Sylvia Townsend Warner (Slika 7).

Slika 7. Primjer ovitka knjige iz 1927. godine

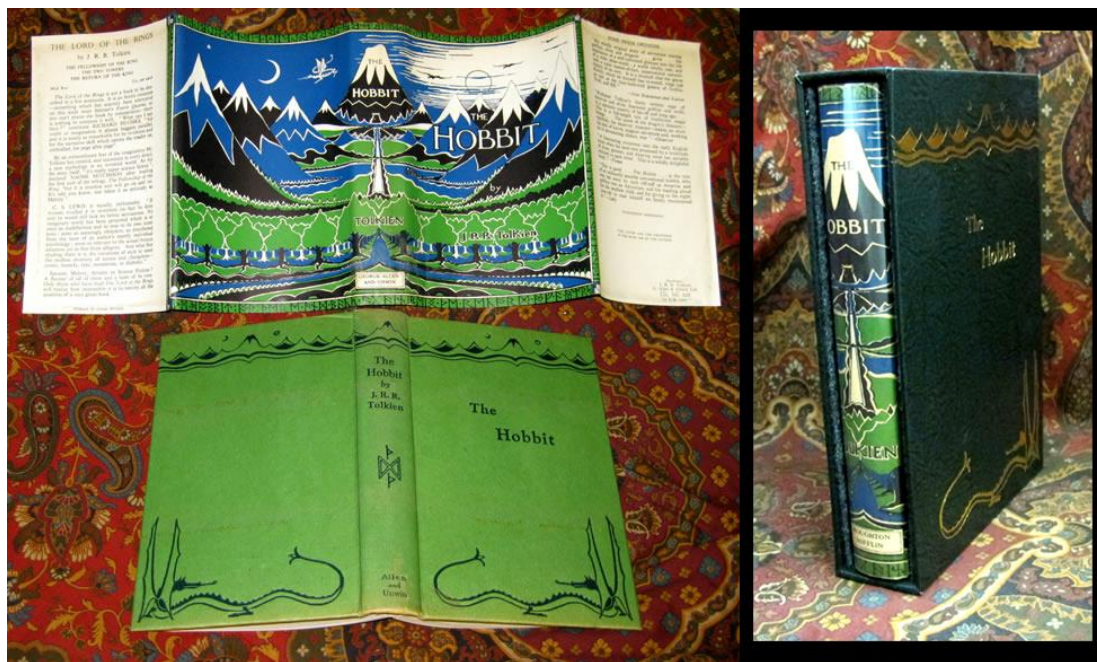
Radi se o ovitku koji na sebi sadrži osnovne informacije o knjizi kao što su autorica, naziv, te izdavač na nekoliko mjesta. Ne navodi sadržaj knjige niti podatke o autorici, te se iz ovitka ne može zaključiti o čemu se u knjizi radi. Dizajn se oblikuje uz pomoć tankih i ravnih linija koji služi za definiranje i jasno odvajanje hrbat knjige te prednju stranicu.

Sljedeći primjer je iz 1936. godine te se radi o američkom prijevodu prvog dijela Danteove "Božanske komedije" (Slika 8). Kao i kod prošlog primjera jasno su odijeljene naslovna strana i hrbat uz pomoć jednostavnih grafičkih elemenata. Ponovno se ponavljaju autor, naslov i izdavač ali je posebno naglašen prevoditelj dijela. Na preklopu hrpta, koji je inače predviđen za podatke o autori ili djelu, nalaze se informacije o prevoditelju. Također se tamo nalazi kratka recenzija tog prijevoda te se navodi njegova unikatnost. Na naslovnici se pojavljuje i kratka kritika koja hvali knjigu.

Slika 8. Primjer ovitka iz 1936. godine

U isto vrijeme se pojavljuju i ovitci koji koriste vrlo detaljne ilustracije na naslovnoj strani. (Slika 9). U drastičnom kontrastu sa prošlim primjerom je ovitak za knjigu "The Hobbit" autora J. R. R. Tolkiena. Naslovna i stražnja strana te hrbat u potpunosti su prekrivene ilustracijom te su tekstualni elementi reducirani na osnovne informacije. Navodi se samo autor, naziv djela te izdavač.

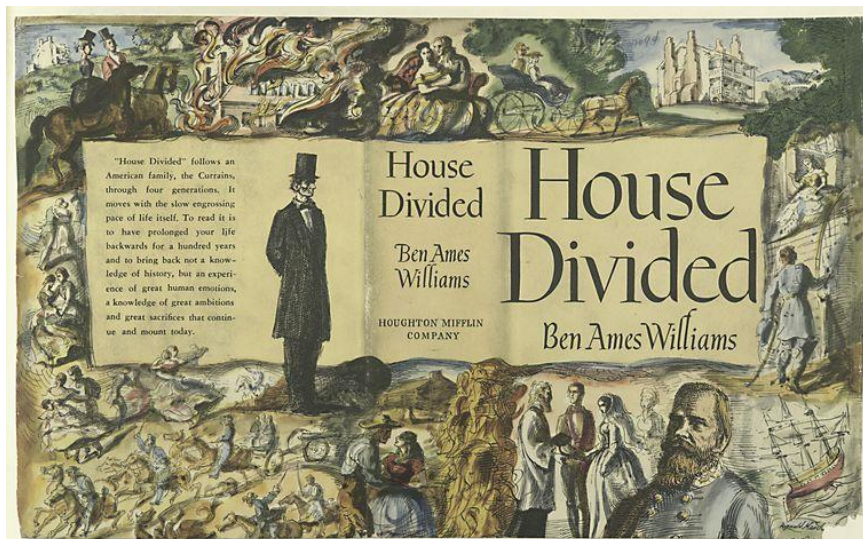

Slika 9. Primjer ovitka iz 1937. godine sa detaljno ilustriranim ovitkom i zaštitnom kutijom

Samo se na preklopima koji se nalaze sa unutrašnje strane korica nalazi nešto veći tekst. Na ovitku se uz kratke recenzije nalaze i recenzije za druge knjige od istog autora. Knjiga se također nalazila u zaštitnoj, dekorativnoj kutiji. Jedan od premijeraka knjige je, zajedno sa ovitkom, nedavno doniran Sveučilištu A i M u Teksasu. Donator je bio autor G. R. R. Martin te se smatra da se radi o primjerku knjige koji je prodan na aukciji 2008. godine za otprilike 122 tisuća dolara [8].

Magdaleen Snyman u svom radu za "The Journal of Publishing Culture" navodi da: " Od 1913. godine izdavači shvaćaju važnost dizajna ovitka knjige i njegove kvalitete za priopćavanje informacija svojim kupcima te dizajn postaje specijaliziran dok papir postaje otporniji od primjera prošlog stoljeća." Ona navodi da je jedan od razloga razvoja dizajna ovitka, te samim time i uporabe ilustracija, bio upravo pojava kvalitetnijeg papira koji se koristio sa novim tiskarskim strojevima. Također, pojavom tiskarskog sloga izgled knjige postaje puno uredniji i sofisticiraniji te počinje sve više ulagati u dizajn samog ovitka [9].

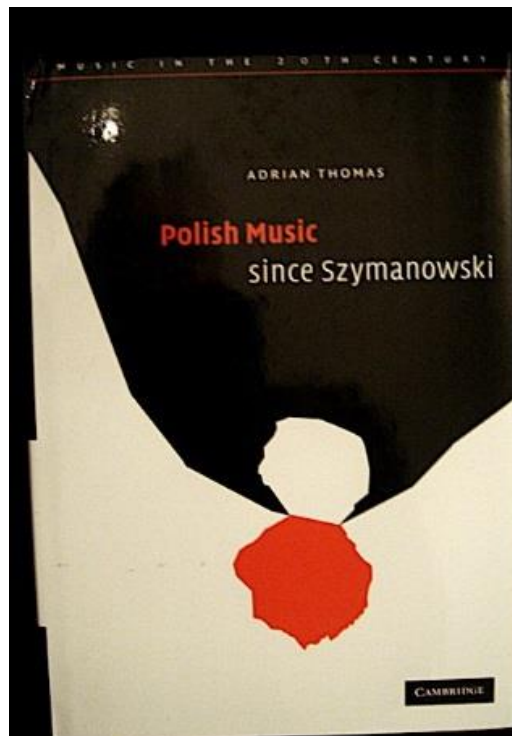
Na ovitku za knjigu pod nazivom "The House Divided" koja datira iz 1946. godine te ju je napisao Ben Ames Williams jasno se vidi utjecaj slikarstva na dizajn ovitka (Slika 10). Ovitak je vrlo detaljan i više nalikuje na sliku nego na ovitke do tada. Ponovno se ponavljaju glavni elementi kao što je autor i naziv djela te izdavač. Osim toga na njemu se nalazi i kratak sadržaj dok je sav ostali prostor prepušten ilustraciji.

Slika 10. Primjer ovitka iz 1947. godine

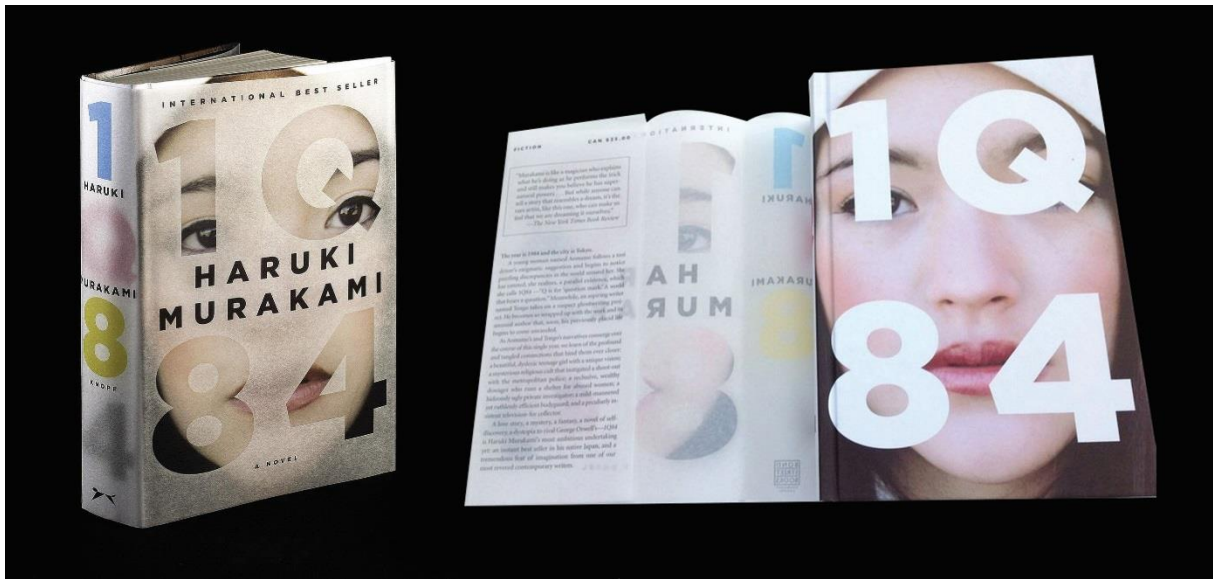
Na razvoj ovitaka također su utjecali i različiti pokreti u umjetnosti te slikarski stilovi. Na primjeru "The Polish Music since Szymanowski" vidi jasan utjecaj minimalizma (Slika 11). Usporedbom sa prethodnim primjerom može se primijetiti redukcija vizualnih elemenata na njihov minimum. Umjesto ilustracije koriste se dvije plohe boje čija se monotonija razbija sa uporabom nepravilnih linija te dodatkom druga dva kružna elementa na te plohe. Boje koje se koriste također služe toj svrsi, one su u kontrastu jedna sa drugom, te sa samom pozadinom. Time se postiže dinamičnost dizajna uporabom jednostavnih grafičkih elemenata. Tekstualni elementi su također reducirani na osnovne informacije te se na ovitku nalaze samo ime autora, djela te naklada. Boje koje se koriste na tim elementima ponovno su u kontrastu sa pozadinom čime se dobiva usklađenost cjelokupnog dizajna.

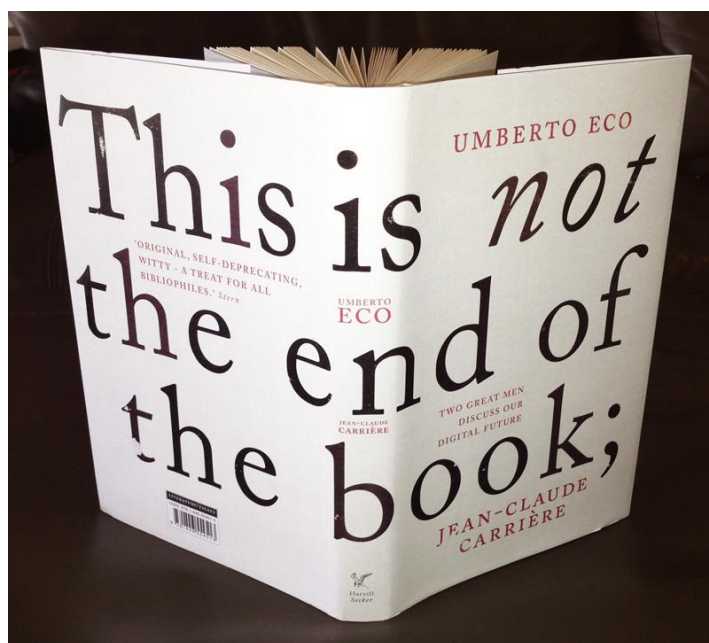
Slika 11. Primjer iz 2005. godine

Također jedan od primjera novijeg datuma je ovitak za knjigu "1Q84" koji je napisao Haruki Murakami. Radi se o knjizi u kojoj glavni lik vrlo rano počne sumnjati da je zakoračila u alternativni svijet. Ovitak i dizajn knjige rađeni su u skladu s time te ih je dizajnirao Chip Kidd. Kada se ovitak nalazi na knjizi, prikazuje se jedan lik, no kada se ovitak skine, taj lik se mijenja, te se time implicira na promjene koje lik prolazi tokom knjige (Slika 12). Isti efekt postignut je na hrptu knjige, gdje se nalazi samo naslov te se i on, ovisno o ovitku mijenja te na stražnjoj strani gdje se radi o drugom liku. Taj ovitak je odličan primjer dobrog dizajna koji koristi fizičke komponente ovitka da bi se postigao željeni efekt i komunikacija sa čitaocem. Također se vodi računa o sadržaju knjige, ovitak nas uvodi u priču i prije nego što smo započeli sa čitanjem.

Slika 12. Knjiga 1Q84 sa i bez ovitkom

Ovitak za knjigu "This is not the end of the book" (Slika 13) u svom dizajnu koristi tipografiju kao jedini grafički element. Sadržaj knjige je zapravo dijalog između dva autora sa vrlo bogatim karijerama o budućnosti koja čeka tiskanu knjigu te o njenom sukobu sa digitalnim knjigama [10]. Naslov se proteže preko cijelog ovitka, zauzimajući prednju i stražnju stranicu te hrbat. Korištenjem crne boje suprotstavlja se bijeloj pozadini dok su imena autora te kritike i komentari nešto blažeg kontrasta. U skladu sa korištenjem samo tipografije je i minimalistički pristup dizajnu, daju se osnovne informacije o knjizi, njeni autori, naklada te kratka kritika i komentar koji je jedini koji upućuje na sadržaj knjige. Naslov vrlo jasno dominira cijelim dizajnom te ga je moguće u cijelosti pročitati samo kada je knjiga otvorena. Takvim ovitkom postiže se dizajn koji ne bi bio moguć na digitalnoj knjizi i njime se vrlo vjerojatno želi skrenuti pozornost na fizičku dimenziju koji tradicionalna tiskana knjige ima, za razliku od digitalne.

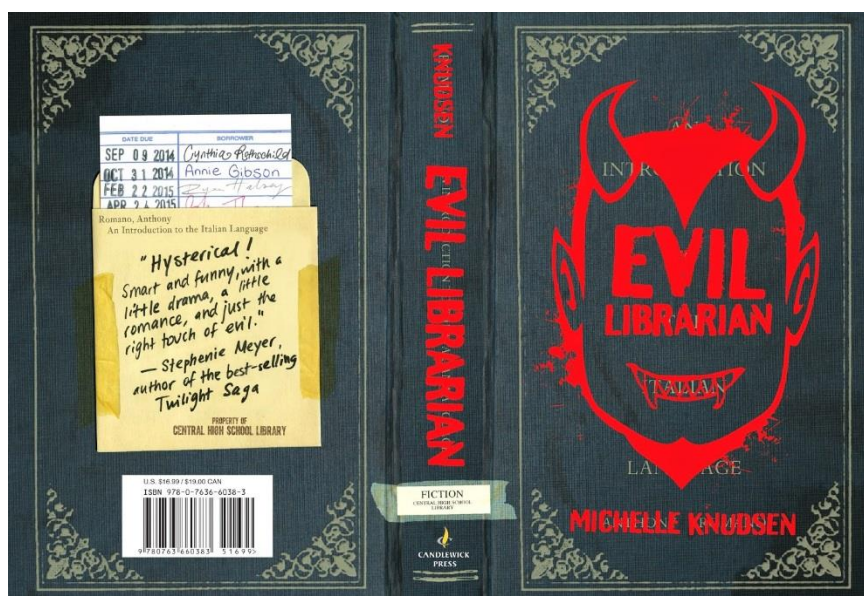
Slika 13. Primjer ovitka nastalog korištenjem tipografije

Ovitak novijeg datuma je i ovitak za knjigu "American Smoke: Journeys to the End of the Light" koju je napisao Iain Sinclair, te ga je dizajnirao Nathan Burton. Knjiga je izdana 2013. godine te se njen ovitak, kada se otvori, pretvara u kartu Sjedinjenih Američkih Država koja vizualno predstavlja događaje i mjesta u knjizi. To je primjer ovitka koji je moguće koristiti u nekom drugom obliku te je njegova funkcija šira od one samog ovitka, osim što štiti on je vizualni vodič kroz događaje u knjizi.

Slika 14. Primjer ovitka iz 2013. godine

Ovitak za knjigu "Evil Librarian" koju je napisao Michelle Knudsen, dizajnirao je Matt Roeser te je izdana 2014. godine. Sam ovitak vrlo jasno predstavlja sadržaj knjige te njene likove. On imitira kožnu presvlaku na knjizi iz knjižnice koja je vandalizirana i uništena čime se aludira na demonskog knjižničara koji je glavni antagonist u priči.

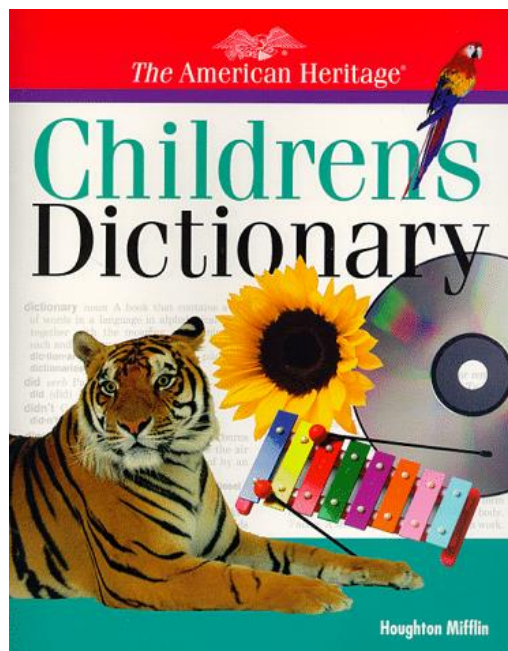

Slika 15. Primjer ovitka iz 2014. godine

Pregledom velikih broja stranih i domaćih izdanja rječnika uočava se trend korištenja dva već navedena stila, minimalizam te uporaba samo tipografskih elemenata (Slika 16). Oba se koriste u svrhu postizanja što čistijeg i jednostavnijeg dizajna koji odgovara ozbiljnosti tematike. Korištenjem tipografije kao glavnog grafičkog elementa jasno se predočava sadržaj knjige. Iznimka su rječnici namijenjeni dječjoj populaciji. Kod dizajniranja takvih rječnika, česta je uporaba ilustracija ili fotografija kako bi se postigao dizajn primjeren uzrastu djece kojoj je rječnik namijenjen (Slika 17). Vrlo česta je pojava jednog dizajna za cijeli niz rječnika iste naklade, jedino što se mijenja su boje koje se koriste. Tako se postiže lakše prepoznavanje vrste rječnika te jezika kojim se bavi. Tekstualni elementi koji se pojavljuju su reducirani na samo osnovne informacije te se na njemu nalaze jezici o kojima se radi te izdavač.

Slika 16. Primjer rječnika istog izdavača

Slika 17. Primjer dječjeg rječnika

2.4 Funkcija i elementi ovitka knjige

Ovitak knjige je prvenstveno funkcionalan. Od početaka je štiti knjigu, a tu ulogu je zadržao i do danas. U vrijeme kada su svi ovitci izgledali isto, dodavanjem informacija pomagao je u identificiranju knjige koja se u njemu nalazi. Najstariji očuvani primjerak upućuje da se koristio i kao marketinško sredstvo jer je reklamirao druge knjige. Zatim se razvijao kao umjetnički i dizajnerski element koji obavještava o bitnim informacijama o samoj knjizi.

2.4.1 Elementi i vrste ovitaka

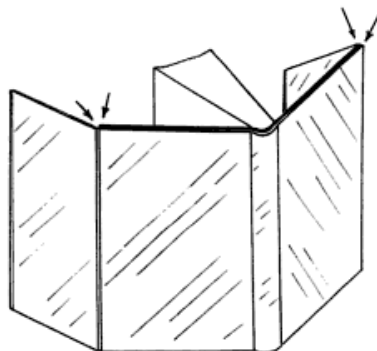
Ovitak knjige koristi se za zaštitu tvrdo uvezenih knjiga. U vrijeme kada su se korice knjige ukrašavale samo slijepim tiskom ili folio tiskom, on je služio kao dodatna naslovnica koja se bogato ilustrirala te otiskivala u boji. U današnje vrijeme ovitci su najčešće izrađeni od papira koji je potom plastificiran ili premazan kako bi se očuvala trajnost otiska. U slučaju plastificiranog papira, radi se o dodatnom sloju plastike koji se naknadno nanosi na papir te je njegov nedostatak taj da se može lako oštetiti.

U današnje vrijeme ovitke možemo podijeliti na tradicionalne tiskane i zaštitne ovitke. Tiskani ovitci, uz svoju funkciju zaštite knjige, također sadrže otisnute elemente koji služe privlačenju kupaca te ga informiraju o samoj knjizi. Takvi ovitci proizvode se od papira te se najčešće nalaze na koricama tvrdo uvezenih knjiga.

Uz tradicionalne papirne ovitke pojavili su se i ovitci koji služe isključivo za zaštitu knjige. Oni ponekad štite i knjigu zajedno sa njenim ovitkom. Na taj način se oštećeni ovitak dalje čuva bez potrebe za restauracijom ili se sprječava pojava oštećenja na novim ovitcima. Takvi ovitci napravljeni su od poliestera te su u većinom u potpunosti prozirni. Za razliku od tiskanih ovitaka oni ne sadrže elemente koji bi se koristili u svrhu privlačenja kupca ili njegovog informiranja već je njihova jedina funkcija zaštita knjige koju ovijaju. Neki zaštitni ovitci također imaju bijelu papirnu podstavu. Ako se štiti i ovitak knjige, on se umeće između te podstave i poliestera [12].

Tiskani i jednostavniji zaštitni ovitci imaju istu formu. Oba obavija korice knjige, služeći se pregibima kako bi se na njoj zadržali te tako ostavlja knjižni blok slobodan (Slika

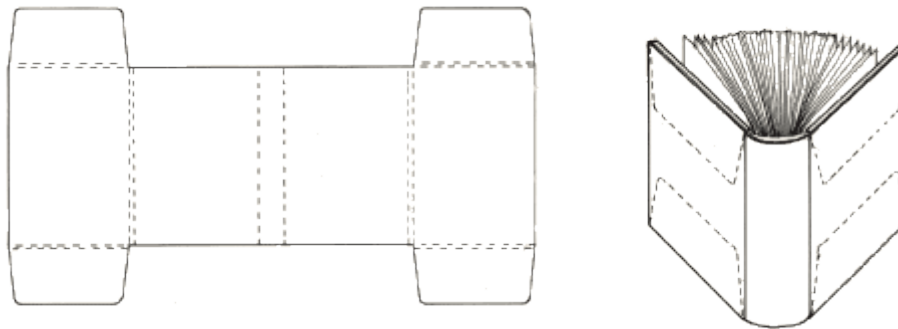
18). Sastoje se od prednje i stražnje strane, prednjeg i stražnjeg pregiba te hrpta. Veličina ovitka odgovara samoj veličini knjige, dok su pregibi široki jednu polovicu knjige. Pregibi su dijelovi ovitka koji su nastali presavijanjem na samim rubovima korica te se nalaze unutar same knjige. Njihova uloga je zadržavanje ovitka na knjizi te kod tiskanih ovitaka najčešće sadrže informacije o autoru te sadržaju knjige.

Slika 18. Prikaz izgleda ovitka knjige

Problem takvih ovitaka je to što lako mogu skliznuti i pomaknuti se sa knjige te ne štite rubove korica. Kod jednostavnijih zaštitnih ovitaka taj problem se ponekad rješava lijepljenjem ovitka za korice, no takvo rješenje izazova nove poteškoće kao što je oštećenje korica kod uklanjanja ovitka.

U slučaju pojave oštećenja na koži korica knjige koje nazivamo *red rot* (razgradnja kiselošću) jedini način da spriječimo daljnje širenje je zaštita u zaštitnim ovitcima [12]. No, jednostavniji ovitci, zbog toga što ne obavijaju rubove korica, ne mogu u potpunosti spriječiti njeno širenje [13] Zbog toga se koriste ovitci sa duplim pregibima koji na taj način obavijaju korice knjige te sprječavaju pomicanje ovitka na knjizi. Kod takvog oblika knjige na prednjem i stražnjem pregibu nalaze se još dva pregiba, jedan na vrhu i jedan na dnu. Ti pregibi su dužine jedne trećine knjige se savijaju i umeću unutar prednje ili stražnje strane ovitka, na taj način sprječavajući pomicanje ovitka (Slika 19).

Slika 19. Prikaz zaštitnog ovitka sa duplim pregibima

2.4.2 Zaštitna funkcija ovitka knjige

U današnje vrijeme, prvotna funkcija ovitka, njegova sposobnost da zaštiti knjigu od vanjskih utjecaja, sve je manje izražena. Iako je ovitak zadržao istu formu koju razvija još u 19. stoljeću te je ona od tada služila za zaštitu knjige od vanjskih utjecaja, danas je ona postala sekundarna. Danas se čak koriste već navedeni dodatni zaštitni ovitci koji služe kao još jedan sloj zaštite čitave knjige, uključujući njen ovitak. Oni se najčešće koriste u knjižnicama i drugim mjestima gdje se knjige često koriste te premještaju, da bi spriječile uništenje i očuvale trajnost ovitka te knjige koju on štiti. Takvi ovitci proizvode se od poliestera ili polipropilena te se mogu naručiti od proizvođača u raznim veličinama i stilovima koji odgovaraju velikom broju knjiga.

2.4.3 Estetska funkcije

Osim što služi kao zaštitno sredstvo ovitak omogućava dodatni prostor za tekstualne informacije koje možda ne bi našle svoje mjesto na koricama knjige. Time omogućava dizajnu dodatnu dimenziju funkcionalnosti. Bez njega bi bitne informacije kod dizajniranja knjige morale biti izostavljene radi nedostatka prostora.

Dizajn ovitka jedan je od elemenata dizajna knjige. Sam dizajn knjige mogao bi se definirati kao kompozicija sadržaja, stila, forme, dizajna i slijeda raznih dijelova knjige u smislenu cjelinu. Njegov cilj je dobivanje finalnog proizvoda koji odgovara zadanoj formi,

sadržaju same knjige, te privlači čitaoca. Dizajnom se također želi postići najveća moguća funkcionalnost knjige, kroz povećanje čitljivosti uporabom odgovarajuće tipografije i njenih pravila te fizičkim oblikovanje same knjige. U prošlosti zadaća izrade ovitka knjige pripadala je samom tiskaru koji je na ovitak otiskivao jednostavne tipografske elemente koji su informirali o sadržaju unutar ovitka. Kako se dizajn ovitka razvijao izdavači su počeli upošljavati umjetnike za izradu ilustracija korištenih na ovitcima dok su tisak ostalih elemenata ovitka, zajedno sa otiskom ilustracije, i dalje vršili tiskari. Kako se dizajn knjige razvijao kao svoja grana unutar dizajna, tako su dizajneri zaduženi za izradu knjige također stvarali i ovitak.

Dizajn ovitaka radi se u istoj fazi kao i dizajn naslovnice te su oni usko povezani. On se proizvodi samo za tvrdo uvezene knjige te se sastoji od nekoliko fizičkih segmenata: prednje i stražnje strane i dva pregiba. Na svakom od tih segmenata moguće je otiskivati.

Prednja strana dio je ovitka na kojem se najčešće nalaze osnovne informacije o samoj knjizi: njen autor, naslov i u nekim slučajevima izdavač. Autor i naslov knjige su obično otisnuti dovoljno velikim fontom da bi se osigurala što bolja vidljivost iz veće daljine [14]. Prema prije provedenim analizama, možemo zaključiti da postoje dvije osnovne podjele prednje strane: ilustracijske te tipografske naslovnice. Ilustracijske naslovnice, umjesto same ilustracije kao vizualni element mogu sadržavati i fotografiju dok se tipografske u potpunosti oslanjaju na tipografiju u kreiranju dizajna.

Stražnja strana može biti ostavljena prazna, bez dodatnih elemenata no najčešće sadrži kratke osvrtne na knjigu. Također može sadržavati kritike i pohvale za druge knjige istog autora i tako služiti u svrhu marketinga. Na joj se nešto rjeđe može nalaziti kratki sadržaj ili biografija autora. Danas se također na stražnjoj strani nalazi i barkod. Ponekad sa prednjom stranom činiti jedinstvenu cjelinu i dizajn koji se prepoznaje tek kada je knjige otvorena. Hrbat je dio ovitka koji spaja prednju i stražnju stranu i debljine je knjižnog bloka. Na njemu se gotovo uvijek nalaze ime autora i djela te izdavač. Takvo postavljanje elemenata služi tome da se knjigu lako raspoznaje kada ona stoji na polici i jedino joj je hrbat vidljiv. Pregibi se savijaju na rubovima korica te nalaze između knjižnog bloka knjige te njenih korica. Širine su kao polovica knjige te to ovitku omogućuje zadržavanje na knjizi. Na prednjem pregibu

najčešće se otiskuje kratki sadržaj knjige te njena cijena. Na stražnjem pregibu obično se nalaze podaci o autoru kao što je kratka biografija druga djela koja je napisao te ponekad fotografija autora [14].

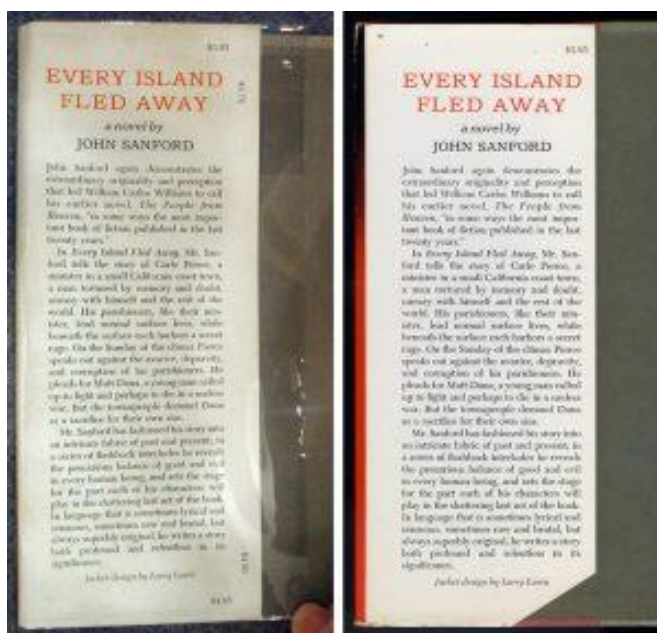
2.4.4 Marketinška funkcija

Još u 19. stoljeću ovitak razvija svoju marketinšku moć. Na njemu se već tada reklamiraju druge knjige iste naklade. Ovitak knjige je prepoznat kao moćan marketinški alat koji je ujedno i najizravnije sredstvo marketinške komunikacije između izdavača i kupca knjige. Kada kupac uzme knjigu u ruke, prva stvar koju će pročitati nalaziti će se upravo na ovitku. Zato se na njemu, uz osnovne informacije o knjizi kao što je njen naslov, autor i izdavač, nalaze i druge bitne informacije o knjizi kao što je biografija autora, kratki sadržaj te cijena. No, na njemu se također nalaze i informacije čija je jedina uloga nagovoriti kupca na kupnju upravo te knjige, kao što su osvojene nagrade te pohvale drugih autor ili kratke recenzije. Također se koristi kao reklamno sredstvo koje predstavlja druge knjige.

Zbog velikog broja novih knjiga koje se tiskaju svake godine, te velikog broja već postojećih knjiga, potrebno je omogućiti kupcima što lakšu navigaciju među naslovima. Zato je dizajn ovitka vrlo bitna stavka u marketingu, on osim što omogućava lako prepoznavanje naslova, brzo upućuje kupca u sadržaj knjige. On također privlači odgovarajuću ciljanu publiku za određenu knjigu. Vrlo dobar primjer redizajna ovitka u svrhu povećanja prodaje knjige privlačenjem određene ciljane publike je serijal knjiga autorice Agathe Christie. Kao autorica kriminalističkih romana, Agatha Christie je smatrana jedinstvenom po svom osebnom stilu te činjenicom da je pisala o ubojstvima na blag i suptilan način. Ovitci u kojima su se knjige nalazile nisu odgovarali toj slici, bili su izrazito grafički te su prikazivali krvave scene i time privlačili pogrešnu ciljanu publiku. Rezultat je bio da su čitaoci, koji su knjige kupili radi vizualnih elemenata na ovitku, bili razočarani sadržajem knjige jer on nije odgovarao brutalnosti prikazanoj na ovitcima. S druge strane takav vizualni dizajn ovitaka u potpunosti je zaobišao tradicionalne čitaoce Agathe Christie jer puno agresivniji dizajn ovitaka nisu povezali sa njenim uobičajenim, puno blažim stilom pisanja.

Nakon toga su ovitci redizajnirani tako da budu intrigantni i suptilni te time reflektiraju autoričin stil pisanja. Također je odlučeno da ilustracije koje se nalaze na njima te naslovi djela moraju biti povezani jedni sa drugima radi lakše prepoznatljivosti. Autoričino ime također mora biti vrlo vidljivo na ovitku. Kada su tako redizajnirani ovitci pušteni u prodaju, prihodi od prodaje njenih knjiga narasli su za čak 40 posto [14].

Jedna od praktičnijih funkcija koju nudi ovitak je tisak više različitih cijena na jednom ovitku [15]. To omogućava da se tiska samo jedno izdanje knjige za više područja koja koriste istu valutu, ali cijene knjige variraju. Na primjer, na jednom ovitku se mogu naći cijene za američko i kanadsko tržište. Ovisno o lokaciji na koju se knjige šalju izdavač jednostavno prije savijanja i stavljanja ovitka na knjigu, izreže nepotrebne cijene te dobije ovitak koji mu je potreban. To također omogućava knjižarama da same izrežu sve osim odgovarajuće cijene u slučaju da žele ponuditi svoju cijenu. Na slici ispod (Slika 20) nalazi se usporedba obrezanog ovitka i onog sa neodrezenim cijenama što vrlo vjerojatno znači da se radi o knjizi koja nikada nije puštena u prodaju.

Slika 20. Primjer knjige sa neodrezenim cijenama

3. EKSPERIMENTALNI DIO

3.1 Cilj i hipoteza

Cilj istraživanja je proučiti mišljenje korisnika o ovitcima knjiga, njihovim uporabnim te estetskim vrijednostima u svrhu što boljeg shvaćanje stava korisnika prema ovitku u današnje vrijeme. Također se želi proučiti stav korisnika o navikama očuvanje ovitka te o njegovoj trajnosti.

Hipoteze istraživanja su:

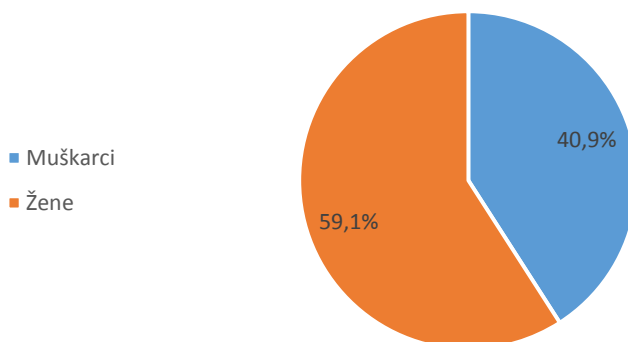
- korisnici su upoznati sa prvotnom, zaštitnom ulogom ovitka
- ovitak knjige se zadržava na knjizi nakon njene kupnje kako bi ispunio svoju ulogu
- korištenjem funkcionalnijih i kreativnijih ovitaka knjige poboljšava se marketinška i estetska funkcija

3.2 Metodologija

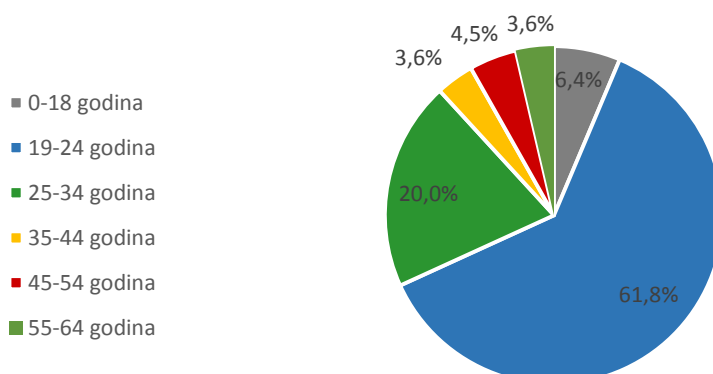
Provedena je online anketa na 111 ispitanika. Postavljena su pitanja kojima se procjenjuje poznavanje ovitka i njegovih funkcija te pitanja kojima se ispituje mišljenje ispitanika o samom ovitku, njegovim estetskim vrijednostima, utjecaju na proizvodnju knjige te funkcionalnim vrijednostima i njegovoj trajnosti. Također su postavljena pitanja kojima se željelo od ispitanika dobiti smjernice kako povećati trajnost te vrijednost ovitaka knjige.

4. REZULTATI I RASPRAVA

Konačan broj ispitanika bio je 111, od toga 65 žena i 46 muškaraca (Slika 21). Ponuđene dobne skupine bile su podijeljene u šest kategorija, od čega je bilo 6,4 % ispitanika u dobi od 0 do 18 godina, 61,8% ispitanika u dobi od 19 do 24 godina, 20% ispitanika u dobi od 25 do 34 godine, 3,6% ispitanika u dobi od 35 do 44 godine, 4,5 ispitanika u dobi od 45 do 54 godina te 3,6% ispitanika u dobi od 55 do 64 godine. Ispitanika starijih od 64 godine nije bilo (Slika 22).

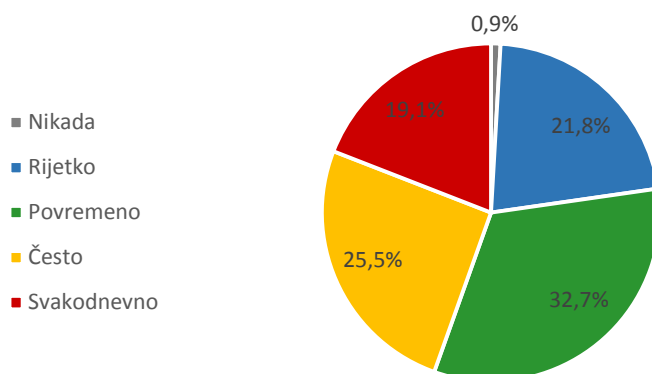

Slika 21. Spol ispitanika

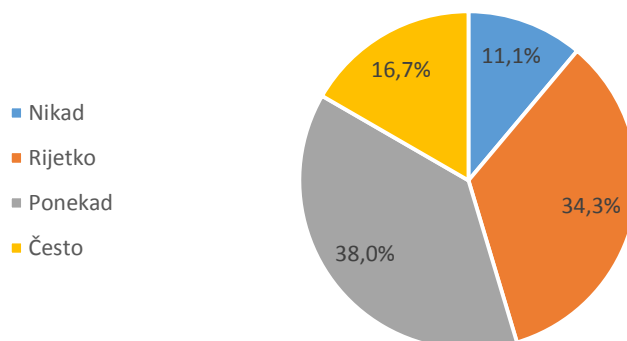

Slika 22. Dob ispitanika

Gotovo svi ispitanici čitaju knjige, samo jedna osoba je odgovorila da knjige nikada ne čita (Slika 23). 89% ispitanika odgovorilo je da kupuje knjige, dok ostalih 11% ne kupuje knjige (Slika 24).

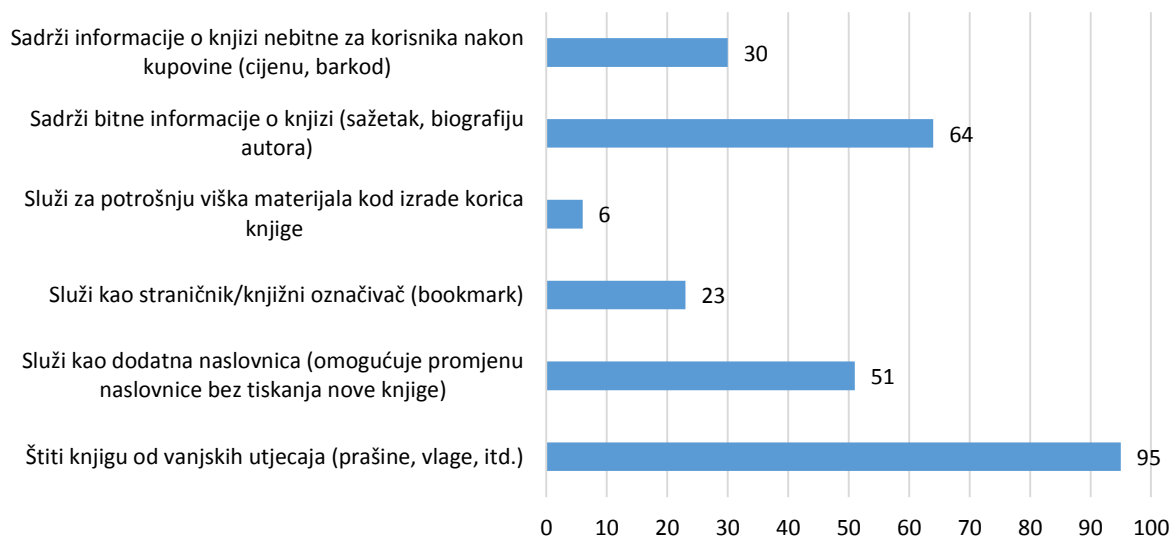

Slika 23. Prikaz učestalosti čitanje knjiga ispitanika

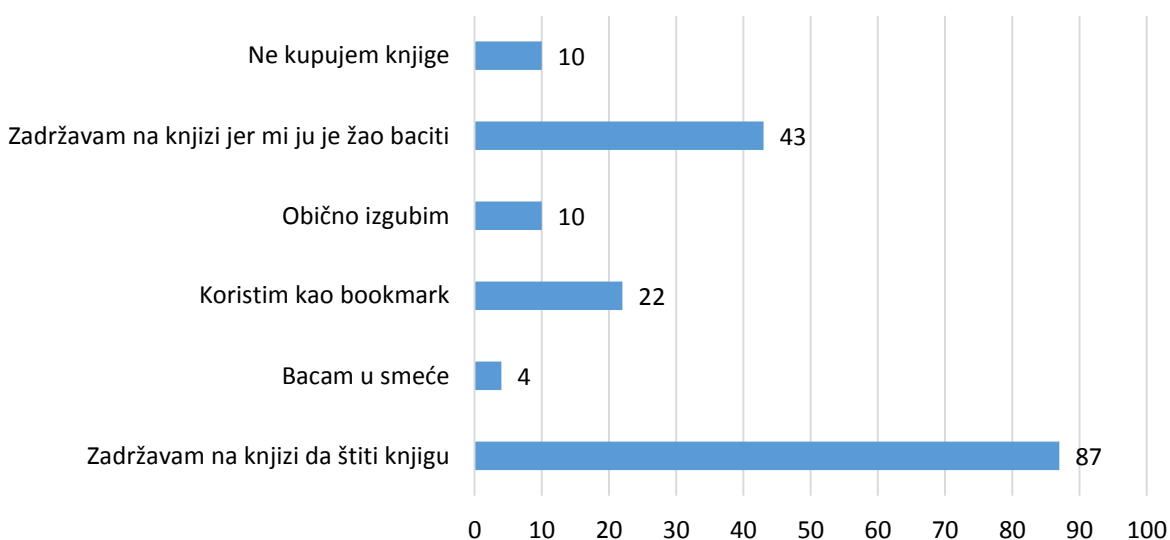
Slika 24. Prikaz učestalosti kupnje knjiga ispitanika

Uvjerljivo najčešći odgovor ispitanika (95) je da ovitak knjige štiti knjigu od vanjskih utjecaja. Nakon njega najzastupljeniji odgovor (64) bio je: smatram da ovitak sadrži bitne informacije o knjizi (sažetak, biografiju autora) a najmanji broj odgovora je da ovitak služi samo za dodatnu potrošnju materijala (Slika 25).

Slika 25. Prikaz stava korisnika o funkciji ovitka knjige

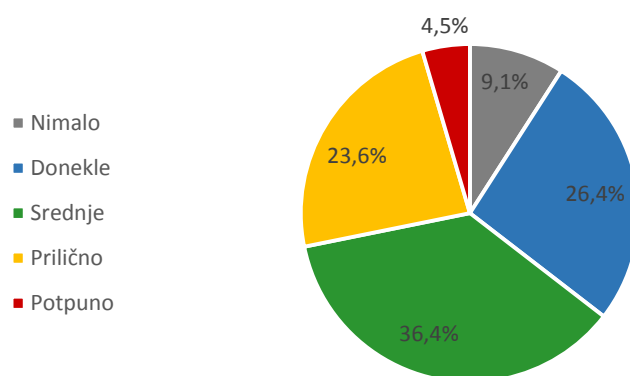
Na pitanje što rade sa ovitkom knjige nakon što ju kupe, većina odgovora, njih 87, je odgovorila da ga zadržava na knjizi da bi ju štitio. Upola manji broj, 43 ispitanika zadržava ovitak na knjizi jer im ga je žao baciti. Najmanji broj ljudi, njih 4 ovitak baca u smeće (Slika 26).

Slika 26. Prikaz uporabe ovitka nakon kupnje knjige

Zatim se od ispitanika tražilo da daju vlastitu procjenu određenih elemenata i funkcija ovitka, njegovu estetsku te zaštitnu funkciju, utjecaj ovitka na cijenu knjige te ulogu ovitka u samom dizajnu knjige.

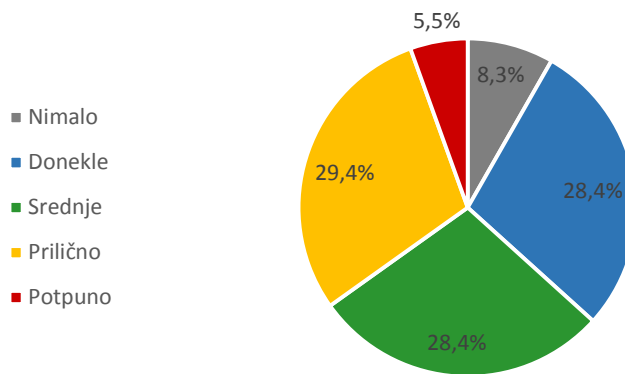
Na pitanja o tome da li ovitak knjige poboljšava estetiku knjige većina ispitanika je ponudila odgovor od donekle do poprilično, dok je vrlo mali broj ispitanika (njih 10) odgovorio u potpunosti negativno, a još manji broj (njih 5) u potpunosti pozitivno (Slika 27).

Slika 27. Prikaz stava ispitanika o poboljšanju estetike knjige uporabom ovitka

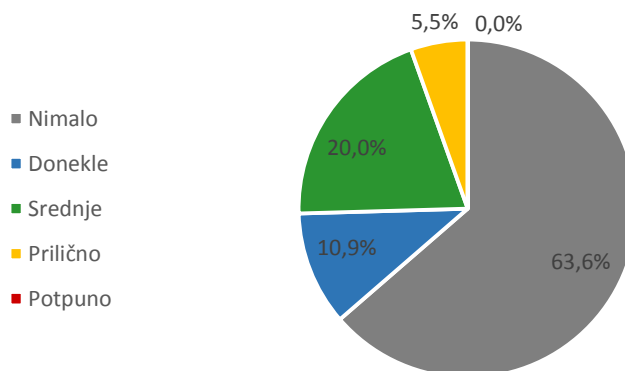
Vrlo slični rezultati dobiveni su i za pitanje da li smatraju da ovitak omogućuje bolji dizajn knjige (Slika 28). Većina ispitanika odgovorila je pozitivnim, te ti odgovori variraju od toga da se ispitanici dovoljno slažu da bi odgovorili pozitivno do toga da se ispitanici slažu i uviđaju važnosti tvrdnje. Vrlo mali broj ispitanika se u potpunosti slaže ili u potpunosti negira tvrdnju. Iz odgovora na ta dva pitanja možemo izvesti zaključak da ispitanici nemaju snažan stav u vezi korelacije ovitka i estetike knjige. To može biti posljedica velike raznolikosti ovitaka, te njihove varijacije od vrlo zanimljivih i kvalitetnih do onih koji to nisu. Također može biti posljedica činjenice da današnji ovitci često u potpunosti nalikuju koricama knjige koju štite, te su zbog toga percipirani kao nezanimljivi no i dalje sadrže dodatne informacije na pregibima koje su čitatelju bitne.

Slika 28. Prikaz stava ispitanika o poboljšanju dizajna knjige uporabom ovitka

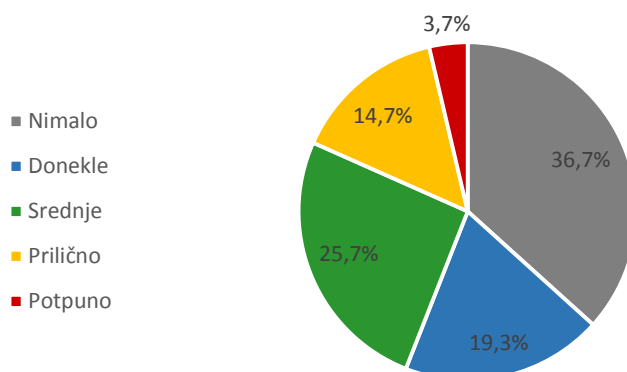
Na pitanja o utjecaju ovitka na finalnu cijenu knjige, većina ispitanika je smatrala da on ne pojeftinjuje cijenu knjige (Slika 29). Razlog tomu je vrlo vjerojatno stav da je ovitak samo maleni segment knjige kao cjeline te da je njegova cijena u usporedbi sa cijenom izrade knjige dosta malena zbog čeka poskupljuje izradu knjige, ali ne znatno.

Slika 29. prikaz stava ispitanika o tome pojeftinjuje li on finalnu cijenu knjige

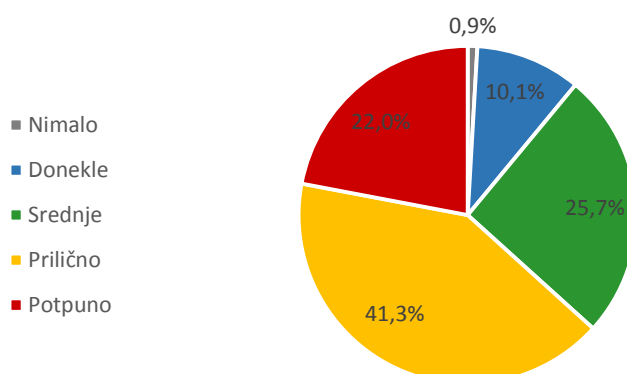
Najveći broj ispitanika ne smatra da ovitak knjige povećava njenu vrijednosti te ju tako čini luksuznim proizvodom dok 25,7% ispitanika smatra da srednje povećava i 19,3% ispitanika smatra da donekle povećava (Slika 30). Rezultati upućuju na to da, iako je najveći

broj ispitanika dao negativan odgovor, ukupno 60% ispitanika knjige percipiraju kao luksuznije ako one sadrže ovitak.

Slika 30. Prikaz stava ispitanika o tome čini li ovitak knjigu luksuzni proizvodom

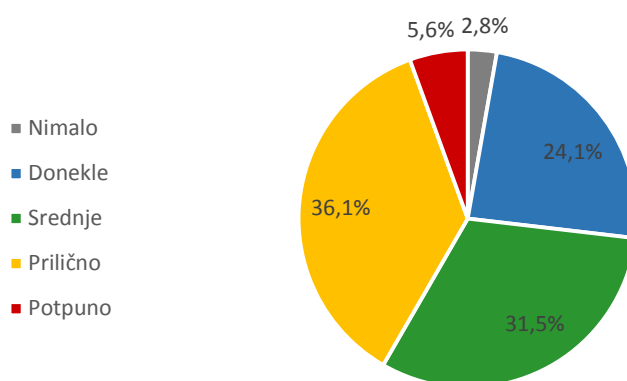
Iako je većina ispitanika na pitanje o ulozi ovitka knjige odgovorila da smatraju da on služi za zaštitu knjige od vanjskih utjecaja, najveći broj ispitanika smatra da on u velikoj mjeri štiti knjigu dok približno podjednak broj ispitanika smatra da on srednje ili potpuno štiti knjigu (Slika 31). Ti podaci odgovaraju već prije navedenom stavu o ulozi ovitka knjige kada je većina danih odgovora ukazivala na to da ovitak knjige služi za njenu zaštitu. S obzirom da je to bila primarna funkcija ovitka, nije iznenađujuće da će i danas ovitak biti prvenstveno percipiran kao zaštitni element.

Slika 31. Prikaz stava ispitanika o zaštitnoj ulozi ovitka knjige

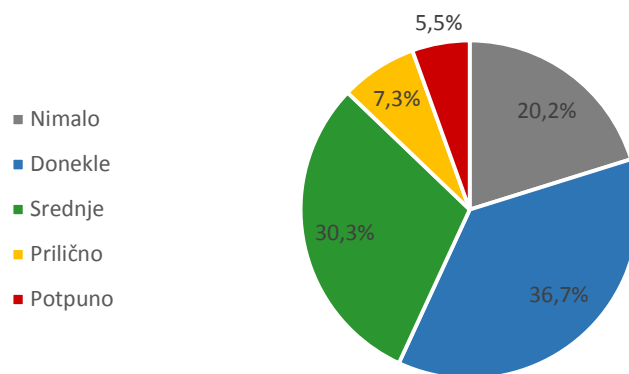
Najveći broj ispitanika, na pitanje da li ovitak knjige obavještava o bitnim informacijama o knjizi, odgovara pozitivno. Odgovori variraju od donekle do poprilično dok vrlo mali broj odgovara u potpunosti pozitivno ili u potpunosti negativno (

Slika 32). U već navedenom pitanju o ulozi ovitka drugi najčešći odgovor bio upravo taj te iz toga možemo zaključiti da ispitanici percipiraju ovitka kao bitno sredstvo za informiranje o knjizi koju on štiti.

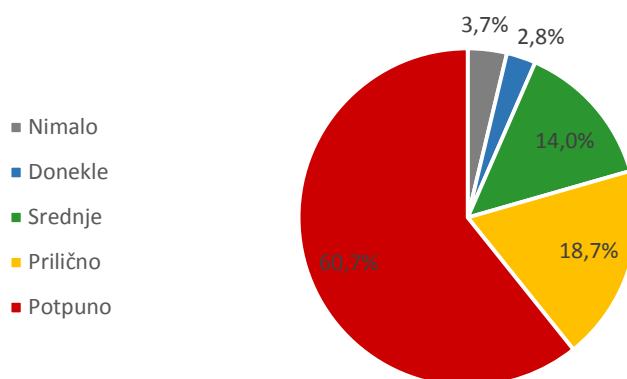
Slika 32. Prikaz stava ispitanika o tome obavještava li ovitak knjige o bitnim informacijama o knjizi

Na pitanje da li je ovitak knjige nepotreban dio same knjige, većina ispitanika odgovara sa blago pozitivnim odgovorom. Velik broj također naginje neutralnom odgovoru, dok je nešto manji broj odgovorio negativno (Slika 33). Takvi odgovori mogu biti posljedica navike čitaoca na uporabu ovitka. Iako ih ne smatraju neophodnim, uviđaju korisnost ovitka te ga zbog toga nisu spremni odbaciti kao nepotrebnog.

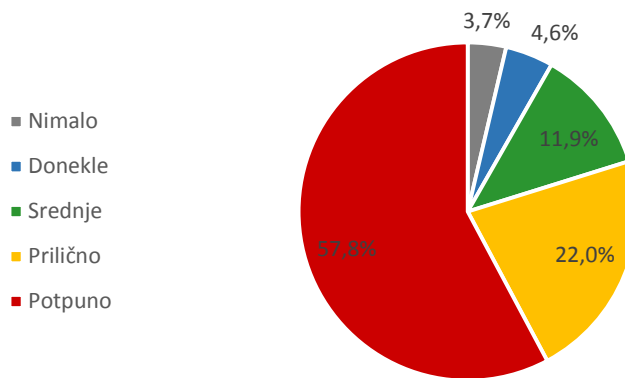

Slika 33. prikaz stava ispitanika o ovitku kao nepotrebnom dijelu knjige

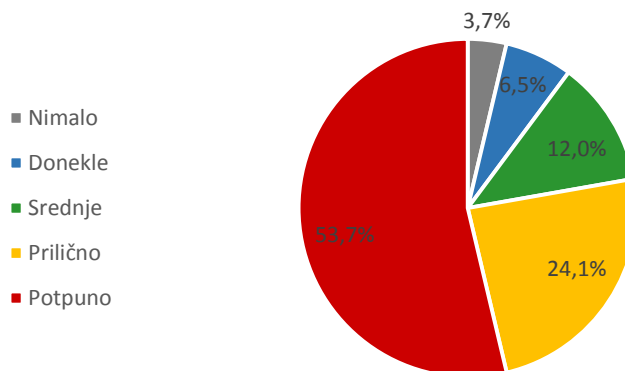
Ispitanicima su zatim postavljena pitanja koja služe kao smjernice za poboljšanje trajnosti ovitka knjige (Slika 34, Slika 35 i Slika 36). Na sva tri pitanja o tome da li bi sačuvali ovitak knjige kada bi on bio jedinstven dizajn ili iskoristiv u nekom drugom obliku te integralni dio naslovnice, većina ispitanika je odgovorila u potpunosti pozitivno. Takvi rezultati upućuju na to da je dobar dizajn vrlo bitna stavka kod izrade ovitka knjige, te sredstvo kojim se može privući potencijalne čitatelje. Također da se inovativnim dizajnom i novim pristupom kod izrade ovitaka može povećati njegova trajnost u smislu očuvanja od strane korisnika.

Slika 34. Prikaz stava ispitanika o zadržavanju ovitka kada bi on bio jedinstven dizajn

Slika 35. Prikaz stava ispitanika o zadržavanju ovitka kada bi on bio iskoristiv u nekom drugom obliku

Slika 36. prikaz stava ispitanika o zadržavanju ovitka kada bi on bio integralni dio naslovnice knjige

Većina ispitanika slaže sa tvrdnjom da je ovitak knjige nepotreban dio knjige dovoljno da bi na nju odgovorila pozitivno, no vrlo mali broj ispitanika se sa tom tvrdnjom slaže u potpunosti (Slika 33). S obzirom na odgovore na pitanja o poboljšanju estetike i dizajna knjige, koji su većinom bili pozitivni (Slika 27 i Slika 28), te upućuju da ispitanici smatraju ovitke nepotrebnim ali također uviđaju njihovu estetsku funkciju. Ispitanici također prepoznaju zaštitnu ulogu ovitka (Slika 31), te činjenicu da on sadrži za njih bitne informacije (Slika 32) te zbog toga nisu spremni u potpunosti odbaciti ovitak kao nešto nepotrebno. Na to

također utječe činjenica da većina ispitanika smatra da on neznatno poskupljuje cijenu knjige (Slika 29) zbog čega ona nije važan faktor u izradi ovitka.

5. ZAKLJUČAK

U ovom radu prikazano je kako je ovitak vrlo važan dio knjige. On svojom funkcionalnošću omogućuje poboljšanje samog dizajna knjige. Također je vrlo važno marketinško sredstvo koje komunicira s kupcem već u samom trenu prvog doticaja sa knjigom. Na njemu se nalaze informacije koje su kupcu bitne tokom i nakon kupovine. Ovitak također u nekim segmentima omogućava manje financijske gubitke izdavačima, recimo kada se koristi za promjenu naslovnice knjige bez otiskivanja novih korica ili kada se na njemu otisne više cijena te se ona određuje naknadnim rezanjem.

Mišljenje ispitanika je također većinom pozitivno. Iz njihovih odgovora zaključujemo da ovitak pozitivno utječe na estetske vrijednosti te poboljšanje dizajna knjige. Ispitanici također zadržavaju ovitak na knjizi kako bi on ispunjavao svoju prvotnu ulogu zaštite knjige te tako potvrđuju praktičnu korisnost ovitka knjige. Time također potvrđujemo hipotezu da su korisnici upoznati s prvotnom ulogom ovitka knjige te da ju omogućuju time da zadržavaju ovitak na knjizi koju on čuva.

Ispitanici su pozitivno odgovorili na pitanja o zadržavanju ovitka kada bi on bio integrirani dio naslovnice ili upotrebljiv u nekom drugom obliku te kada bi on bio jedinstven dizajn. Iz toga možemo zaključiti da se prihvaćenost ovitka od strane korisnika povećava kada je dizajn integriran uz naslovnicu ili omogućava dodatan sadržaj poput infografika i drugih kreativnih elemenata. Također možemo doći do zaključka da uz pomoć modernog te inovativnog dizajna ovitak knjige može nastaviti ispunjavati svoju marketinšku i zaštitnu ulogu, te svrhu informiranja korisnika, no uz bolje prihvaćanje od strane korisnika. Time potvrđujemo hipotezu da je zaštitnu, marketinšku i estetsku funkcija ovitka knjige moguće unaprijediti.

Problem istraživanja bio je nedostatak ispitanika te raznolikosti među dobnim skupinama ispitanika (većina ispitanika pripadala je dobi od 19 do 24 godine). Za daljnje istraživanje potrebno je anketu provesti na većem broju ispitanika te uvesti bolju raznolikost demografije. Također je potrebno postaviti specifična pitanja za svako područje funkcije ovitka, za njegovu estetsku te zaštitnu funkciju, njegovu sposobnost informiranja te njegovu marketinšku moć.

Također je potrebno detaljnije ispitati odnos ispitanika prema ovitku, tj. na koji način čuvaju ovitak te iz kojih razloga.

6. LITERATURA

1. <http://www.flowofhistory.com/units/pre/1/FC7>, 14.7.2015.
2. <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.04.0063:entry=capsa-cn>, 14.7.2015.
3. Gillespie A., Wakelin D. (2011.) *The Production of Books in England 1350-1500*, Cambridge University Press, New York
4. <http://www.hrleksikon.info/>, 15.7.2015.
5. <https://ceroart.revues.org/3786>, 6.7.2015.
6. <http://www.vam.ac.uk/content/articles/h/history-of-the-dust-jacket/>, 28.6.2015.
7. R. Godburn Mark R. (2009.), *The Earliest Dusk Jackets - Lost and Found*, *Script & Print* 32.,4., (8. 2009.)
8. http://www.vanityfair.com/culture/2015/03/george-rr-martin-the-hobbit-donation_ 10.7.2015.
9. Snyman M. (2015.), *The History of the Book Jacket in the 19th and Early 20th Century*, *The Journal of Publishing Culture*, Vol. 4, svibanj. 2015.
10. http://www.bookdepository.com/This-is-Not-End-Umberto-Eco/9781846554513/?a_aid=BestBookCovers 10.6.2015
11. Nelly Balloffet N., Jenny Hille J., Judith A. Ree J. A. (2005.) *Preservation and Conservation for Libraries and Archives*, American Library Association, Chicago
12. Kozjak I. (2011.) *Prevenција oštećenja na kožnim uvezima uzrokovanih onečišćenjem zraka*, dostupno na:
http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=133982&lang=hr
13. <https://www.nedcc.org/free-resources/preservation-leaflets/4.-storage-and-handling/4.8-polyester-film-book-jacket>, 16.7.2015.
14. Neilan, P. (1998) *The importance of book jacket design for the sale of Irish interest tourist books*, Master of Business Studies thesis, Dublin City University
15. <https://betweenthecoversblog.wordpress.com/2012/02/16/why-are-some-dustjackets-clipped-but-not-price-clipped>, 7.7.2015.